

Проф. др Јасмина Ковачевић,

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

Београд

kovacjasmina@gmail.com

УЧЕНИЦИ СА ПОТПУНИМ ИЛИ ДЕЛИМИЧНИМ ОШТЕЋЕЊЕМ СЛУХА

Развој личности у детињству се понекад не одвија по уобичајеном редоследу, уједначено и складно. Настале промене које доводе до одступања од линије типичног развоја не само да успоравају и ремете успостављену динамику психофизичког развоја, већ га могу усмерити у другом, често погрешном правцу, или га у потпуности зауставити. Зато дете чији је развој оптерећен било каквим одступањем од типичног, како указује Виготски (1996,:8), није само мање развијено дете него његови просечни вршњаци, већ је то другачије развијено дете чије се одступање у развоју подједнако пројектује на све аспекте личности сагледане као синхрона био-психо-социјална синтеза.

Интеграцијом деце са делимичним или потпуним оштећењем слуха у редовну школу омогућава се лакша, бржа, сврсисходнија и квалитетнија социјална интеграција, што и јесте крајњи циљ школовања и професионалног оспособљавања. Међутим, за успешну реализацију овог процеса неопходна је адекватна законска регулатива, као и информисаност друштва о могућностима и способностима ове популације. Укључивање деце са делимичним или потпуним оштећењем слуха у редовне разреде, подразумева усавршавање постојећег образовног система у правцу развијања таквог модела који ће да одговори на њихове специфичности и ограничења узрокована примарним оштећењем. Такво образовање захтева напуштање доминантног традиционалног система рада прилагођеног просечној већини, примену флексибилних планова и програма рада, максималну индивидуализацију садржаја, облика рада и метода, отклањање архитектонских баријера, припремљеност наставника, стручну подршку и опремљеност школа разноврсним дидактичким материјалом, наставним средствима и помагалима, али и мењање ставова према потребама, могућностима и способностима нечујуће деце. Зато је неопходна континуирана координација и комуникација

između nastavnika, stručnjaka, prevасходно дефектолога-сурдолога, родитеља и самих ученика.

Пракса, као и многа истраживања указују да се у редовним разредима налазе деца са различитим облицима и степеном тешкоћа у развоју, међу којом су и деца са делимичним или потпуним оштећењем слуха. Међутим, док се предложени модел образовања који је кренуо у правцу инклузије не реализује, неопходно је да наставници познају одређене специфичности деце са оштећењем слуха која се већ налазе у редовним разредима. Како би ученици са оштећеним слухом успешно пратили наставу, наставницима се саветује да :

- ✓ прихвате ученика тј ученицу са оштећењем слуха, и развијају позитиван однос без обзира на његов односно њен говорно језички статус,
- ✓ својим понашањем буду пример и узор за слично понашање осталих ученика у разреду,
- ✓ воде рачуна о чињеници да је свако дете другачије и да деца са истим проблемом могу да функционишу потпуно различито,
- ✓ не забораве да интелектуални статус, социјална зрелост, породично стање и остали фактори код детета са оштећеним слухом значајно варирају,
- ✓ разговарају са целим разредом о његовом проблему, јер су деца мање окрутна када и сама помажу да се схвати нечији проблем и
- ✓ покушају да дететову тешкоћу претворе у предност.
- ✓ Приликом организовања и спровођења наставног процеса неопходно је да наставик поштује следећа правила :
- ✓ да се не понаша заштитнички, већ да ученика са оштећењем слуха третира као и све ученике у разреду,
- ✓ да настоји да открије и охрабри посебне склоности и интересовања детета,
- ✓ да не предпоставља да ученик оштећеног слуха може бити посебно надарен у науци, уметности или неким другим аспектима само зато што има оштећење,
- ✓ да контролише да ли га ученик прати, а не само слуша, посебно када почиње са новом лекцијом или када поставља питања,
- ✓ да не очекује ученикову сталну пажњу, јер је неопходно толерисати и мало непажње

како се дететов организам не би исцрпио,

- ✓ да користи што више очигледности, примере из живота и визуелна, као и аудиовизуелна наставна средства,
- ✓ да објасни сваку непознату реч, јер је учеников речник смањен па с тога многе речи неће разумети,
- ✓ да примењује што више практичних активности, као и савремене modele наставног рада,
- ✓ да поред методе демонстрације примењује и драматизацију јер покрет као носилац радње омогућава ученику тј. ученици са оштећењем слуха боље разумевање датих садржаја,
- ✓ да у наставном раду користи цртеж и цртање,
- ✓ да домаће задатке задаје из садржаја који су обрађивани на часу,
- ✓ да наставно градиво објашњава више пута и провери да ли је ученик разумео,
- ✓ да проверу знања заснива на чешћем усменом испитивању кроз мање целине,
- ✓ да поред усменог користи и писмено проверавање знања,
- ✓ да при писању текста на табли не објашњава док је леђима окренут разреду,
- ✓ да увек говори док је лицем окренут према разреду (а не према табли...)
- ✓ да стоји док говори (да не шета),
- ✓ да говори јасно и умереном брзином са позиције са које му је лице осветљено,
- ✓ да не окреће леђа прозору док говори, ако је у учионици неадекватно осветљење,
- ✓ да не оптерећује ученика белешкама, јер ученик оштећеног слуха не може истовремено да прати говор, да чита са лица и да пише,
- ✓ да изабере заинтересованог ученика који ће помагати свом другу са оштећеним слухом приликом вођења бележака,
- ✓ да приликом читања на глас води рачуна да су му уста откривена (да их не заклања књигом),
- ✓ да при преласку са теме на тему, оствари визуелну и вербалну везу прелаза,

- ✓ да ако процени да ученик није разумео питање понови или га да га преформулише,
- ✓ да одабере ученику такво место у клупи како би видео лице наставника, али и лица својих другова и другарица
- ✓ да успостави сарадњу са родитељима, и одговарајућим сурдолошким службама, јер без њихове помоћи и подршке ученик оштећеног слуха неће моћи да адекватно одговори захтевима редовне школе.

Примена једноставних поступака и спајање општих дидактичко методичких и сурдолошких поступака омогућиће деци са делимично или потпуно оштећеним слухом да постигну боље образовне резултате, и наставном кадру да ефикасније реализаје постављене наставне циљеве и задатке.

Литература :

1. Boot, T. (2000): Progress in inclusive education. Meeting Special and Diverse Educational Needs: Making Inclusive Education a Reality Helsinki.
2. Виготски , Л. (1996): Основи дефектологије, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.
3. Dyson, C., Millward, A.(1995): Towards inclusive schools: Mapping the field, London: David Fulton.
4. Ковачевић, Ј. (2011): Дете са посебним потребама у редовној школи, Београд, Универзитет у Београду, Учитељски факултет.
5. Ковачевић, Ј., Радовановић, И (2006): Припремљеност наставника редовних школа за инклузивно образовање, Београдска дефектолошка школа, Београд, бр.3 стр 125-136.